Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Ημερήσια Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα
Κυριακή 28 Φεβρουάριος 2016

«Περισσότερη Ευρώπη, αλλά όχι αυτή»

Ο Γκι Φερχόφσταντ μιλάει στην «Κ» για το προσφυγικό, τα προγράμματα λιτότητας, το Grexit, τον ΣΥΡΙΖΑ και τις αδυναμίες της Ε.Ε.

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ**

Δεν υπάρχουν πολλοί πιο φανατικοί ευρωπαϊστές από τον Γκι Φερχόφσταντ. Ο 62χρονος πρώην πρωθυπουργός του Βελγίου και νυν επικεφαλής της Συμμαχίας Φιλελευθέρων και Δημοκρατών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι ταγμένος στην ευρωπαϊκή ιδέα και ένθερμος υποστηρικτής της ομοσπονδιοποίησης της Ε.Ε.

Ο Φερχόφσταντ βρέθηκε στην Αθήνα στα τέλη της εβδομάδας για να παρουσιάσει το βιβλίο του «Η Ασθένεια της Ευρώπης και η Αναγέννηση του Ευρωπαϊκού Ιδανικού» (Εκδόσεις Παπαδοπούλου), σε εκδήλωση στην οποία συμμετείχε και ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης, Κυριάκος Μητσοτάκης (η ελληνική έκδοση είναι η πρώτη που κυκλοφορεί μετά το πρωτότυπο). Η συνομιλία μας, αναπόφευκτα, ξεκίνησε από την προσφυγική κρίση – πεδίο στο οποίο έχει αναδειχθεί περισσότερο από οπουδήποτε αλλού η αδυναμία της Ε.Ε. να δράσει από κοινού και συντονισμένα.

Αποσύνθεση

«Είναι άλλο ένα σημάδι μιας Ενωσης σε αποσύνθεση» απαντά χαρακτηριστικά σε ερώτηση της «Κ» για τη συνάντηση της Βιέννης την περασμένη εβδομάδα, όπου η Αυστρία και εννιά χώρες των Βαλκανίων –χωρίς την παρουσία της Ελλάδας– αποφάσισαν ουσιαστικά να εγκλωβίσουν έναν τεράστιο αριθμό προσφύγων και μεταναστών στην ελληνική επικράτεια. «Εχουμε πλέον παντού εφαρμογή εθνικών πολιτικών. Δείτε τι έγινε στη Σουηδία – έκλεισαν τη γέφυρα Ορεσουντ, που συνδέει τη χώρα με τη Δανία. Ζητούσαν να γίνει αυτή η γέφυρα από τη δεκαετία του '30 και τώρα την κλείνουν!».

Ο Φερχόφσταντ είναι θιασώτης της σύστασης ευρωπαϊκής συνοριοφυλακής και ακτοφυλακής. «Εχει περάσει ένας χρόνος σχεδόν από την όξυνση της κρίσης και ακόμα περιμένουμε να δημιουργηθεί αυτό το σώμα» λέει. Η ακτοφυλακή των ΗΠΑ, όπως αναφέρει, έχει δεκάδες χιλιάδες προσωπικό και προϋπολογισμό που φτάνει τα 30 δισ. ευρώ «κι εμείς δεν μπορούμε να στήσουμε έναν οργανισμό 2.000 ανθρώπων». Θα μπορούσε εύκολα να προωθηθεί κάτι τέτοιο, εκτιμά, με τη χρήση του άρθρου 78, παρ. 3 της Συνθήκης της Λισσαβώνας, που αναφέρεται σε «επείγουσα κατάσταση» και προκύπτει «λόγω αιφνίδιας εισροής υπηκόων τρίτων χωρών» και που επιτρέπει τη λήψη έκτακτων μέτρων.

Σημειώνει μάλιστα ότι η απόπειρα επιβολής ποσοστώσεων στο πλαίσιο του σχεδίου μετεγκατάστασης πριν τεθούν υπό έλεγχο τα σύνορα ήταν από τους βασικούς λόγους για το ναυάγιο της πανευρωπαϊκής προσέγγισης στο μεταναστευτικό: «Αρχίσαμε με το πιο δύσκολο μέρος. Οι ποσοστώσεις έπρεπε να έχουν αφεθεί τελευταίες». Ο Βέλγος πολιτικός, παράλληλα, θεωρεί αναγκαία την αναμόρφωση της προσέγγισης σε θέματα ασύλου. Οπως λέει, «το Δουβλίνο [ο κανονισμός με αυτήν την ονομασία] αποτελεί ουσιαστικά την αναίρεση ενός ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου, αφού αφήνει το πρόβλημα στη διαχείριση των χωρών πρώτης υποδοχής».

> *Ούτε οι Βρυξέλλες και η Ουάσιγκτον έχουν μια πιο εποικοδομητική στάση. Εξακολουθούν να κοιτάζουν μόνο αν βγαίνουν τα νούμερα, αντί να εστιάζουν στις μεταρρυθμίσεις.*

Σχετικά με την Τουρκία, χαρακτηρίζει φαντασίωση την ιδέα ότι μπορεί η διαχείριση του μεταναστευτικού να μεταβιβαστεί εκεί. Προτεραιότητα, για τον Φερχόφσταντ, έχει η αλλαγή του τρόπου παροχής οικονομικής βοήθειας στη γείτονα, ώστε να παρακάμπτεται η κυβέρνηση στην Αγκυρα και να χρηματοδοτούνται απευθείας οι προσφυγικοί καταυλισμοί. Σημειώνοντας ότι τα 3 δισ. ευρώ που έχουν δεσμευτεί να δώσουν τα κράτη-μέλη δεν έχουν ακόμα χορηγηθεί στο σύνολό τους, τάσσεται υπέρ της παροχής των πόρων από τον προϋπολογισμό της Ε.Ε., ώστε «από επτά δολάρια τον μήνα που έχουν στη διάθεσή τους οι μετανάστες επί του παρόντος, να έχουν 70 ή 80 δολάρια».

Γκι Φερχόφσταντ: «Εχουμε πλέον παντού εφαρμογή εθνικών πολιτικών. Δείτε τι έγινε στη Σουηδία - έκλεισαν τη γέφυρα Ορεσουντ, που συνδέει τη χώρα με τη Δανία. Ζητούσαν να γίνει αυτή η γέφυρα από τη δεκαετία του '30 και τώρα την κλείνουν!».

REUTERS

Η κρίση

Από το μεταναστευτικό περνάμε στην άλλη κρίση που βιώνει η Ελλάδα. Ο Φερχόφσταντ ισχυρίζεται ότι κανείς –στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τουλάχιστον– δεν επιθυμούσε πέρυσι την έξοδο της χώρας από το ευρώ. Εχει όμως λήξει οριστικά αυτό το θέμα;

«Εχω τις αμφιβολίες μου», απαντά. Επτά μήνες μετά, «δεν βλέπω σπουδαίες αλλαγές ή πρόοδο στις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις. Ο ΣΥΡΙΖΑ μοιάζει κι αυτός να υιοθετεί σε κάποιο βαθμό τις παλιές πελατειακές πρακτικές, ενώ φαίνεται ότι προσπαθεί να ελέγξει και τα ΜΜΕ με τον περιορισμό του αριθμού των τηλεοπτικών αδειών. Ούτε όμως οι Βρυξέλλες και η Ουάσιγκτον έχουν μια πιο εποικοδομητική στάση. Εξακολουθούν να έχουν μια λογιστική λογική, να κοιτάζουν μόνο αν βγαίνουν τα νούμερα, αντί να εστιάζουν στο περιεχόμενο των μεταρρυθμίσεων, τη χαλιναγώγηση του πελατειακού κράτους και της διαφθοράς, την αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων. Η φιλοσοφία του προγράμματος είναι λανθασμένη».

Αλλά και η ευρωπαϊκή οικονομία, παρότι δεν έχει τα χάλια της ελληνικής, χάνει συνεχώς έδαφος έναντι του διεθνούς ανταγωνισμού και δεν έχει ανακάμψει επαρκώς από τη μεγάλη κρίση του 2007-8. Πώς το εξηγεί; Τι θεωρεί ότι αποτελεί μεγαλύτερο εμπόδιο για την ανάπτυξη στην Ευρώπη, οι αυστηροί δημοσιονομικοί κανόνες ή η μη ενοποίηση των περισσότερων κλάδων σε πανευρωπαϊκό επίπεδο;

«Οι αγορές της Ευρώπης παραμένουν κατακερματισμένες ιδιαίτερα στους κλάδους του μέλλοντος: τον ψηφιακό κλάδο, τις τηλεπικοινωνίες, την ενέργεια, αλλά και τις κεφαλαιαγορές και τις υπηρεσίες. Αυτό έχει πολύ μεγάλη σημασία. Μόνο το 35% της εσωτερικής αγοράς έχει πραγματικά ανοίξει σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Για έναν εφευρετικό νέο Ελληνα που έχει μία καλή ιδέα για μία εφαρμογή σε κινητά, η διαδικασία εξεύρεσης χρηματοδότησης, αδειοδότησης και επικοινωνίας με τους παροχούς κινητής τηλεφωνίας είναι πολύ πιο απλή στις Ηνωμένες Πολιτείες συγκριτικά με την Ευρώπη».

> *Η απόπειρα επιβολής ποσοστώσεων πριν τεθούν υπό έλεγχο τα σύνορα ήταν από τους λόγους για το ναυάγιο της προσέγγισης στο μεταναστευτικό.*

Επενδύσεις

Πέρα από την ενίσχυση της κοινής αγοράς, ο Φερχόφσταντ είναι υπέρ ενός μεγαλόπνοου προγράμματος επενδύσεων, «που θα χρηματοδοτηθεί από ευρωομόλογα». Αν δεν γίνουν αυτά τα πράγματα, εκτιμά ότι δεν θα αποκτήσει πραγματική δυναμική η ευρωπαϊκή οικονομία.

Με τη στερνή γνώση των αναδυόμενων εθνικών εντάσεων, της επέλασης του λαϊκισμού και της βαθύτατης ύφεσης που έπληξε τον ευρωπαϊκό Νότο, θεωρεί ότι ήταν λάθος η δημιουργία της Ευρωζώνης; «Δεν ήταν λάθος. Το ευρώ παρήγαγε πολύ πλούτο από την εισαγωγή του ώς τη χρηματοπιστωτική κρίση. Το λάθος ήταν ότι δεν είχαμε όλα τα απαραίτητα εργαλεία που χρειαζόταν η Ευρωζώνη. Και ακόμα δεν τα έχουμε».

Δεν υπάρχει όμως ισχυρότατη αντίσταση από τα κράτη-μέλη απέναντι στα σχέδια για περαιτέρω ενοποίηση της Ευρωζώνης (τραπεζική ένωση, δημοσιονομική ένωση); Δεν είναι η κοινή γνώμη παντού εχθρική σε τέτοια σχέδια και υπέρ της ανάκτησης κυριαρχίας; «Δεν είμαι σίγουρος ότι ισχύει αυτό. Στις περισσότερες χώρες η πλειοψηφία εξακολουθεί να τάσσεται υπέρ της "περισσότερης" Ευρώπης – απλά όχι αυτής της Ευρώπης. Αυτή η Ευρώπη δεν πείθει πια και δεν παράγει αρκετά θετικά αποτελέσματα. Αν υπάρξει η ηγεσία που θα κάνει τα σωστά βήματα προς τα εμπρός, θα υπάρχει τεράστια στήριξη από τον κόσμο».

Κοινή αγορά

Θα στηρίξουν δηλαδή, για παράδειγμα, το άνοιγμα των εσωτερικών τους αγορών σε περισσότερο ανταγωνισμό από άλλες ευρωπαϊκές χώρες; «Στα καταναλωτικά αγαθά έχουμε ενιαία αγορά. Ειδατε κανέναν να παραπονιέται; Εμένα μου αρέσει πολύ το ελληνικό γιαούρτι και το βρίσκω υπέροχο που είναι διαθέσιμο και στο Βέλγιο!». Ως καταναλωτές ίσως, αλλά ως παραγωγοί – π.χ. πάροχοι υπηρεσιών σε κλάδους που ακόμα και στο εσωτερικό χωρών προστατεύονται από τον ανταγωνισμό; Ο Φερχόφσταντ περιορίζεται στο σημείο αυτό στην άποψη ότι είναι «εσφαλμένη» αυτή η προστατευτική πολιτική, γιατί η προστασία που παρέχει ωχριά μπροστά στο κόστος της απώλειας πρόσβασης σε 27 ξένες αγορές.

Βασικός υποστηρικτής της επέκτασης της κοινής αγοράς είναι η Βρετανία του Ντέιβιντ Κάμερον. Κλείνοντας τη συνέντευξη, ρωτάμε τον συνομιλητή μας ποιο θα είναι το κόστος για την Ε.Ε. αν αποχωρήσει από τις τάξεις της το Ηνωμένο Βασίλειο. Οι επιπτώσεις «δεν θα ήταν τόσο οικονομικές, όσο γεωπολιτικές» απαντά. «Θα δίναμε την εικόνα μιας διαιρεμένης και αδύναμης Ευρώπης. Και η γεωπολιτική μας εικόνα είναι ήδη υποβαθμισμένη».